

اصول طراحی خانه موسیقی

تألیف

محمد امین مرادی

انتشارات طحان

ناشر تخصصی معماری و شهرسازی

سرشناسه : مرادی، محمدامین، ۱۳۷۰ -

عنوان و نام پدیدآور : اصول طراحی خانه موسیقی / تألیف محمدامین مرادی.

مشخصات نشر : تهران : طحان، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری : ۲۱۰ ص.

شابک : 978-600-7581-73-5

وضعیت فهرست نویسی : فیا

یادداشت : کتابنامه.

موضوع : موسیقی و معماری

موضوع : Music and architecture

موضوع : موسیقی

موضوع : Music

رده بندی کنگره : الف ۴م / ML۳۸۴۹ ۶ ۱۳۹۶

رده بندی دیویی : ۷۸۱/۱۷

ماره کتابشناسی ملی : ۳۹۷۹۲۱۶

اصول طراحی خانه موسیقی

تألیف: محمدامین مرادی

ناشر: طحان

مدیر تولید: ابوالفضل چلاغلو

چاپ: آرمانسا

لیتوگرافی: آرمانسا

صحافی: آرمانسا

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۸۱-۷۳-۵

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

www.tahan-pub.com

tahan_publication@yahoo.com

تلفن مرکز بخش: ۰۶۶۴۰۳۱۹۱-۰۶۶۴۰۳۲۰۸-(۰۲۱)

همراه: ۰۹۱۲۱۹۸۵۶۱۷

تلفکس: ۰۲۱۶۶۹۶۷۰۵۹

مقدمه

هنرهای زیبا نماینده‌ی احساسات و روحیات هر قوم است و چون ذوقیات ملل متفاوت است هنرهای مردم هم که تراوش‌های روحی آن‌هاست از یکدیگر متمایز می‌باشد. همانطور که آداب و عادات دو قوم، مختلف است اگر موسیقی آن‌ها نیز با هم متفاوت باشد جای تعجب نیست. اوضاع جغرافیایی و طبیعی و عوالم روحی و معنوی و طرز عقاید و افکار و کیفیت رسوم مذهبی و درجه تمدن و سوابق تاریخی و حوائج زندگانی مادی همه در اختلاف موسیقی دو قوم عوامل مؤثری است. چنان‌که روح و ذوق و احساسات و عواطف ملل مشرق و مغرب زمین با یکدیگر جنبه‌های کاملاً مشترکی ندارند و به همین سبب هنرهای آن‌ها نیز روش‌های مختلف دارند.

ایرانی هر چه با موسیقی خارجی آشنا باشد و به موسیقی خود به نظر بی‌اعتنایی بنگرد اگر موقع فراغت برای سرگشته‌ی دل از تلاش زندگی مادی خسته شود، دیوان حافظ و سعدی را می‌جوید و چند بیتی از آن را با آهنگ موسیقی ملی خود که با آن پرورش یافته می‌خواند و اگر کتاب شعری نیافت و نبرد در تصادفاً شعری از حفظ نداشت، باز با خود زمزمه‌ای می‌کند بی‌آن‌که خود متوجه باشد آهنگ یکی از نغمات موسیقی میهن اوست. زیرا وی در دامن مادری پرورش یافته که با آهنگ سسی زایش لالائی خوانده، در کوچه و بازار از دهان هر دوره گردی نغمه‌ی ابوعطا و افشاری شنیده؛ مؤذن و قاری قرآن با آهنگ حجاز گوش را نوازش داده و قلبش را روشنی بخشیده دوستان و آشنایانش اگر موسیقی می‌دانسته‌اند نغمه‌ی شور و شهنواز را برایش نواخته و خوانده‌اند گدای رهگذر با آهنگ منصوری یا نغمه دیگر از او کمک خواسته، نوای نی چوپان را شنیده و درویشی برایش مشقه خوانده و بالاخره در سرزمینی تربیت شده که ناله جان سوز دشتی و نوای غم انگیز سه گانه نغمه‌ی باشکوه همایون و آواز راحت بخش نوا و آهنگ نشاط آور ماهور در آن متداول و رایج است و به‌خصوص در دوران اخیر این نغمه‌ها را مکرر از رادیو شنیده است، چگونه کسی که به این الحان و نغمات انس و الفت یافته می‌تواند با نوای دیگری که در دل او اثر نمی‌کند و با ذوق و روحیات او توافق کامل ندارد خود را تسلیت دهد و از آن لذت برد! در موقع غم و بیچارگی انسان همه چیز را فراموش می‌کند و از تظاهرات زندگی مادی بی‌اختیار منصرف می‌شود و اگر در حالت عادی به تقلید و تصنع خود را فریفته‌ی آهنگ‌های موسیقی دیگران تصور می‌کند در این هنگام باز دنبال نغمه و نوایی می‌گردد که در خون اجداد او نفوذ یافته و یادبود گذشته‌های شیرین و خاطره‌های لذت بخش اوست. این همان موسیقی است که اول دفعه پای گهواره از

حنجره‌ی مادر در آمده و در گوش طفل اثری بخشیده که اگر تصمیم و اراده هم از آن دست بردارد باز در اعماق دل نفوذ و تأثیر دارد و هر وقت موقع فرا رسد نغمات آسمانی آن در گوش هوش بانگ می‌دهد و کار را به جایی می‌رساند که اگر کسی را به ساز و آواز خوشی دسترسی نباشد با آهنگ صدای خود که هر چه هم بد باشد برای او مطبوع و دل‌انگیز است نغمات موسیقی ملی خود را می‌خواند.

پس موسیقی که نماینده‌ی ذوق فطری است باید مطابق احساسات و مترجم خیالات بشر باشد و چون ذوق و قریحه و احساس معیار مشترکی میان مردم اقوام مختلف ندارد هر کشوری را موسیقی مخصوص است که خاطرات ایام گذشته و نمونه احساسات و عواطف مردمی است که در آن کشور نشو و نما یافته‌اند و شک نیست که قدمت تمدن و کیفیت زندگی دوره‌های مختلف و انقلابات و اتفاقات و حوادث تاریخی و خاطرات شادی‌بخش و دوران غم‌انگیز گذشته همه دست به دست یکدیگر داده موسیقی امروز ما را پدید آورده‌اند.

از طرف دیگر حس تمدن دنیا را به هم نزدیک کرده و بشر را تحت تأثیر، احساسات مختلف گذارده صنایع مختلف نیز در نتیجه‌ی معاشرت با ملل دیگر تغییر می‌کند و هر زمان رنگی تازه به خود می‌گیرد. مثلاً جایی که زبان و خط ما که مهم‌ترین نشانه‌ی ملیت ماست در اثر معاشرت با قوام دیگر تغییر کرده و صنعت نقاشی و حجاری و معماری ما نیز هر زمان جلوه‌ای خاص به خود گرفته و رسوم و آداب و عادات و طرز زندگی ما مکرر عوض شده یا ممکن است احساسات و عواطف و ذوقیات ما که وسیله‌ی ما هم نتیجه‌ی آن‌هاست تا ابد بر یک نهج و به یک سبک باقی بماند.

طبیعی است که موسیقی ما نیز مانند سایر هنرهای ما تنها متعلق به ملت ما نبوده و هر نغمه از گوشه‌ای پدید آمده و با نغمات ملی ما مخلوط شده و تحت تأثیر احساسات ما یک دوره‌ی تحول طولانی را پیموده تا به صورت الحان کنونی درآمده و باز که معلوم نیست اصل هر نغمه‌ای از کجا بوده ما تمام آن‌ها را اکنون موسیقی ملی خود می‌دانیم زیرا ذوق و قریحه ما آن‌ها را پرورش داده و این نغمات نتیجه‌ی حوادث گوناگون دوره‌های گذشته و خلاصه‌ی افکار و عقاید و شیرهی احساسات و عواطف ماست.

موسیقی هم یکی از هنرهای زیبا است. چنان‌که اشاره شد در هر کشوری جلوه‌ی خاصی دارد و ما باید از کیفیت تغییر و تبدیل آن در دوره‌های مختلف این کشور آگاه باشیم. گرچه بیش‌تر نغمات قدیم موسیقی ما از بین رفته و جز نامی از آن‌ها باقی نمانده ولی همین نواهایی

که امروز در دست ما می‌باشد و ذوق ملت را با آن علاقه و رابطه‌ی مخصوصی است نباید از بین برود بلکه به این هم اکتفا نکرده باید در صدد تکمیل این فن برآییم و که اشاره شد وظیفه‌ی ماست که آن را بر طبق احتیاج امروز پرورش دهیم و تا ممکن است در ضبط و حفظ آن بکوشیم زیرا این نیز یکی از نشانه‌های تمدن ما و نماینده‌ی ذوق هنرمندان کشوری است که بیش از دو هزار سال به این هنر دلبستگی داشته و تا هر جا که تاریخ ما کشف شده موسیقی نیز آرام دهنده‌ی جان و تسلی بخش روان ما بوده است.

یکی از نواقصی که مدت‌ها موسیقی ما داشته این است که برای حفظ و ضبط نغمات خط مخصوصی در کار نبوده و با آن که آثار شاعران و ادیبان ما باقی مانده نغمه‌های زیبا و آهنگ‌های موسیقی ما حافظی نداشته و فقط سینه به سینه از استاد به شاگرد تلقین شده و حافظه‌ی فراموش کار ما نیز اسباب آن‌ها را از یاد برده است. چنان که در دیوان شاعرانی چون رودکی و فرخی و فردوسی و سرچهری و نظامی نام بسیاری از نغمات موسیقی ما محفوظ مانده ولی آهنگ این نواهای گوناگون که هر یک اثر ذوق سازنده‌ای بوده از بین رفته: مثلاً در این چند بیت منوچهری نام هیچ نغمه‌ی موسیقی ذکر شده که اکنون فقط یکی دو تایی آن باقی است و آن یکی دو نغمه هم چون از زمان منوچهری تا به حال که بیش از نهصد سال است دست به دست نوازندگان گشته به دست ما نرسیده معلوم نیست چه تغییراتی کرده ولی همین قدر می‌توان گفت که در این مدت سراز با این لرز و روش بی‌شک به کلی دگرگون شده و شاید اینک دیگر شباهتی به اصل خود نداشته باشد.

گاه روز بزرگ که نوازند امروز و گاهی سکنه

گاه نوروز بزرگ که نوازند

که نوای دیف رخسار که نوای بار بخت

نوبتی روشن چراغ و نوبتی کلاوینز

ساعتی سرو و ساه و ساعتی باروز

مطربان ساعت به ساعت بر نوای زیر و بم

گاه زیر قیصران و گاه تخت اردشیر

که نوای هفت کج و که نوای کج کلاه

نوبتی پالنیان و نوبتی سروسی

ساعتی سوار تیر و ساعتی گلک دی

البته برای نگهداری موسیقی ایرانی تنها نوشتن نغمات ایرانی کافی نیست بلکه باید به تدریج نوازندگان و سازندگان بیش‌تر با قواعد و اصول علمی موسیقی آشنا شوند تا بتوانند راه نگهداری آن را در یابند و نغماتی که خود ترکیب می‌کنند با سبک عمومی که در دنیا مرسوم است برای سازهای مختلف بنویسند و آن‌ها را رواج دهند و به تدریج گوش مردم را هم به این موسیقی آشنا کنند.

بر این اساس وجود مرکزی معتبر و خاص در جهت ترویج و اشاعه‌ی این هنر اصیل با تکنولوژی روز و ایجاد یک بستر برای ارج نهادن به پیشکسوتان هنر موسیقی در یک جامعه‌ی هنرمند بسیار چشمگیر و قابل توجیه است.

www.ketab.ir

فصل اول: کلیات

۱۴	تعریف هنر
۱۶	تعریف موسیقی
۱۸	تعریف لغوی موسیقی
۱۸	پیوند موسیقی و شعر
۲۱	موسیقی از سوی دنیای مادی
۲۴	موسیقی درمانی
۲۷	موسیقی و پیر
۲۸	تأثیر موسیقی در بیداری آواز «در حال مرگ»
۲۹	قواعد زبان موسیقی
۳۲	ساختار موسیقی
۳۳	خوش آهنگی و ناخوش آهنگی صداها
۳۴	موسیقی از لحاظ ساختار
۳۴	دورنمای موسیقی ایرانی
۳۵	خلاصه تاریخی موسیقی ایران
۳۶	موسیقی دوره هخامنشی
۳۷	موسیقی دوره ساسانی
۳۸	موسیقی دوره اسلامی
۳۸	نهضت علمی موسیقی
۳۹	شکل‌شناسی موسیقی ایرانی
۳۹	آوازهای مذهبی
۳۹	موسیقی فولکلوریک ایران

۳۹	موسیقی شهری
۴۰	موسیقی عرفانی
۴۱	سازهای موسیقی ایرانی

فصل دوم: مبانی نظری خانه موسیقی

۴۴	موسیقی و معماری
۴۴	فرهنگ، موسیقی و معماری
۴۸	اشتراکات معماری و موسیقی
۵۰	جدول مقایسه معماری و موسیقی
۵۱	پرسپکتیو معماری و موسیقی
۵۱	تقارن در معماری و موسیقی
۵۲	رنگ در معماری و موسیقی
۵۲	تناسبات در معماری و موسیقی
۵۴	زمان در معماری و موسیقی
۵۶	مکان در معماری و موسیقی
۵۹	حرکت و پویایی در معماری
۶۵	حرکت و پویایی در موسیقی
۶۶	ریتم یا ضرب آهنگ در معماری
۶۷	ریتم یا ضرب آهنگ در موسیقی
۶۹	سازشناسی

فصل سوم: بررسی نمونه‌های مشابه

۱۰۴	نمونه‌های داخلی
۱۰۴	تالار وحدت تهران
۱۰۵	تئاتر شهر تهران
۱۰۷	موزه موسیقی تهران
۱۰۹	نمونه‌های خارجی
۱۰۹	سالن فیل هارمونی برلین
۱۱۳	خانه اپرای سیلی
۱۱۶	شهر موسیقی پاریس
۱۱۹	پروژه کنسرت هال والت دیزنی لاس آنجلس
۱۲۹	سالن کنسرت موسیقی روی تامسون
۱۳۳	مرکز سمفونی مورتون میرسون

فصل چهارم: استانداردها و ضوابط خانه موسیقی

۱۴۳	بررسی قسمت‌های اصلی مجموعه
۱۴۳	بخش نمایش و اجرا
۱۴۴	سالن با سقف بلند در بالای صحنه
۱۴۵	سالن با سقف کوتاه در بالای صحنه
۱۴۷	محل استقرار ارکستر موسیقی
۱۴۹	پوستر و سایبان ارکستر
۱۵۴	فضای نشستن تالارهای موسیقی
۱۶۲	تعیین عمق سالن
۱۶۴	سرانه سطح نشستن برای هر نفر

۱۷۰	ورودی و خروجی سالن نمایش
۱۷۱	راهروها و ارتباط عناصر ارتباطی
۱۷۲	فضای وابسته به سالن کنسرت
۱۷۴	بخش آموزش
۱۷۷	بخش اداری

فصل پنجم: آکوستیک در معماری

۱۸۲	تعریف آکوستیک در معماری
۱۹۷	نرم مناسب برای تالار موسیقی

پیوست: معماری پایدار

۲۰۷	معماری پایدار
۲۰۷	کلیات و اهداف در معماری پایدار
۲۰۷	موضوعات مطرح در معماری پایدار
۲۰۸	مصالح سبز

منابع و مآخذ